

ירושלים

ירושלים 'של כעלה' וירושלים 'של חטה'

"רק היום! רק היום! בורקס חם! עגבניות טריות! קילו בעשר!" - אלה צלילים שאי אפשר לסעות בהם. אדם, ירק, כתם, סגל - והכל צבעוני כל כך, וריחני, וטרי. הגענו לשוק!

שוק מחנה יהודה הוא שוק מרכזי בירושלים. השוק ידוע בצבעוניותו ובאווירה המיוחדת שיש בו. מלבד מקום מסחר, ידוע השוק גם כמקום של חסד. ישנם מוכרים שיתנו ללקוחות מסימים לערוך קניות אבל לעולם לא יקחו מהם כסף, כי המוכרים יודעים שהם עניים; ישנם אנשים שלעולם לא יעזבו את השוק מבלי לתת צדקה לאחד העניים שפושטים יד ברחובות; וישנם צעירים שמתנדבים לעזור לסחב סלים לאנשים שאינם מכירים.

השוק הזה מחבר בין אנשים, השוק הזה הוא שוק של חסד, השוק הזה הוא ירושלים!

עמוס גיל, פיקציוני

עשרה נסים נעשו לאבותינו בבית המקדש [...] עומדים צפופים ומשתחווים רוחים, ולא הזיק נחש ועקרב בירושלים מעולם, ולא אמר אדם לחברו צר לי המקום שאלין בירושלים.

(מסכת אבות, פרק ח, משנה ח)

- חשבו על המשמעות של המלה 'צר' והסבירו את המשפט: "ולא אמר אדם לחברו צר לי המקום שאלין בירושלים" בכמה דרכים.

האם תוכלו להזכר במקום שהייתם בו והיה צפוף אך הרגשתם רוחה בלבכם?

ירושלים שלי

גם ילדים עושים חסדים.

- בחור מעשה טוב ועשו אותו במשך שבוע.
- חשבו: מי נתרם יותר מהמעשה, הנותן או המקבל?

ירושלים

עיר הצדק ירושלים

"בית המשפט!"

כשנשמעת קריאה זו באולם הגדול, משתרר שקט. זה סימן שצריך לקום לכבוד השופטים הנכנסים. בבית המשפט העליון בירושלים יושבים חמשה עשר שופטים מכבדים ודנים במשפטים המסבכים ביותר. בית המשפט העליון משמש גם בית הדין הגבוה לצדק, ובראשי תבואה: בג"ץ. בבג"ץ דנים במשפטים לא נגד אנשים פרטיים אלא נגד רשויות המדינה (כמו הכנסת). החוק במדינת ישראל קובע שמקומו של בית המשפט העליון הוא רק בירושלים.

ואשיבה שפטיך כבראשנה, ויעצוף כבתחלה אחרי כן יקרא לך עיר הצדק קריה נאמנה ציון במשפט תפדה ושביה בצדקה.

(ישעיהו א, כו-כז)

במלה "אשיבה" מתאר הנביא חזרה למחנה שהיה בעבר. מה אפשר ללמד מכך על מצבה של העיר בזמן הנבואה?

הנביא אומר: "ציון במשפט תפדה ושביה בצדקה", כלומר, רק כשיהיה צדק אמיתי וחמלה כלפי החלשים בחברה, תתקיים נבואתו. למה קיום הנבואה תלוי ביחס של החברה לחלשים?

גם שלמה המלך שפט בירושלים. האם אתם זוכרים ספור מספורי שלמה הקשור בעשיית צדק?

ירושלים שלי

גם בכתה ובבית הספר יש לפעמים חלוקי דעות. חשבו על מקרה כזה ונסו לכתב או לציר משפט הנערך בעקבות המקרה.

ירושלים

עיר ושקמה ירושלים

פעם היתה רפכת מגיעה לירושלים ומסלטה עברה בין שכונות בעיר. לאחר שנים שהיתה אסית ולא יעילה, ולאחר שמסלטה לא יכלה עוד להתמודד עם הרפכות החדשות, החלט לבטל את קו הרפכת. עירית ירושלים התלבטה מה לעשות בפסי הרפכת ובתחנה הישנה והיפה, ולבסוף החלט על בנית פארק, פארק המחבר בין שכונות: שכונות יהודיות וערביות, שכונות אמידות יותר ופחות, שכונות דתיות ושכונות חלוניות. הפארק מתחבר למרכז הספורט 'ארנה' (של הפועל ירושלים) ואצטדיון 'טדי', פארק שהוא 'ראה ירקה' בלב העיר הסואנת. היום נדמה כי המציאות בפארק עולה על כל תקוותיהם של מתכנניה: המקום שוקק חיים בכל שעות היום והלילה, אנשים נחים על המדשאות, רצים בשבילים ויושבים בבתי הקפה בתחנה הישנה, וילדים מתרוצצים על הפסים. וכלם, דתיים וחלונים, יהודים, מסלמים ונוצרים, תושבים, אורחים ותירים הופכים, ולו לרגע, לאנשי ירושלים.

המסלה הכניסה לחיים העירוניים שלנו משהו חדש, תחושה של חפש ושמחה מחוץ לאבנים ומחוץ לגדרות. יש במסלה משהו שמרחיב את הלב ומשחרר.

(הרב בני לאו על פרויקט המסלה מתוך האתר 5 יחידות)

● מדוע, לדעתכם, דוקא מקום כמו פארק המסלה נותן תחושה של שחרור וחפש בירושלים?

הזכרו במקום שגורם ללב שלכם להתרחב.
חשבו מה גורם לכם להרגיש כך במקום הזה.

ירושלים שקלי

● נסו לדמין, לכתב או לציר את המקום שבשבילכם הוא 'ירושלים'.

ירושלים

"וילדים וילדות משחקים ברחובותיה"

בירושלים אין ים, כידוע, אבל מים - יש ויש!
קצת מתחת לחומת העיר העתיקה של ירושלים
ישנו פארק גדול וירק ושמו 'פארק טדי' על שם
טדי קולק, מי שהיה במשך שנים רבות ראש
העיר ירושלים ותרם רבות לפתוחה.

במרכז הפארק הירק ישנה מזרקה מים מיחדת
במינה. המזרקה היא בעצם מופע של אור
ומים: כשמתחילה מנגינה, מתחילים הזרנוקים
המוארים לעלות ולרדת לפי הקצב ובעצם נוצרת
מזרקה 'מרקדת'. בימי הקיץ אפשר לראות
במזרקה את ילדי ירושלים משחקים זה לצד זה
- ערבים ויהודים, חרדים וחלונים - וכלם רטבים
ושמחים.

כה אמר ה' צבאות: עד ישובו זקנים וזקנות ברחבות
ירושלם ואיש משענתו בידו מרב ימים.
רחבות העיר ימלאו ילדים וילדות משחקים ברחבותיה.

(זכריה ח, ד-ה)

- פסוק זה הוא חלק מנבואתו של זכריה על עתידה הטוב של ירושלים.
- מדוע, לדעתכם, בוחר הנביא לדבר דוקא על ילדים ועל משחקים?
- מה דעתכם, האם נבואה זו התגשמה?

הנביא מאחל אריכות ימים לתושבי
ירושלים ושלווה שתאפשר משחק
של ילדים וילדות ברחובותיה.
מה עוד הייתם מאחלים לירושלים?

ירושלים שלי

- עצבו פרטיס ברכה לעיר ירושלים ובו האחול שלכם לעיר.

ירושלים

אָזוב וְעַצְבֶּת

פֶּרוּשׁ הַמִּלָּה 'כֶּתֶל' הוּא קִיר וּבְכָל זֹאת, כְּשֶׁאֲנִי מֵרִים 'הַכֶּתֶל' בְּרוּר לְכֹלם כִּי מִתְפֹּנֵנִים לְכֶתֶל הַמַּעֲרָבִי בִירוּשָׁלַיִם.

הַכֶּתֶל הוּא שְׂרִיד שֶׁל הַחוֹמָה הַמַּעֲרָבִית שֶׁהִקִּיפָה אֶת בֵּית הַמִּקְדָּשׁ הַשֵּׁנִי. מִכֵּיּוֹן שֶׁהוּא הַקְּרוֹב בְּיוֹתֵר לְמָקוֹם הַמִּקְדָּשׁ, לְאַחַר חֲרָבֵן הַבֵּית הַפֶּה הַכֶּתֶל הַמַּעֲרָבִי לְאַחַד הַמְּקוֹמוֹת הַקְּדוּשִׁים בְּיוֹתֵר לְיִהוּדִים.

יְהוּדִים מְכַל הָעוֹלָם מֵגִיעִים לְהִתְפַּלֵּל אֶל מוֹל אֲבֹנֵי הַכֶּתֶל, וּמֵרַגֵּשׁ לְרֹאוֹת אֶת כָּל הַמִּשְׁמָרִים אֶת מִנְהַג הָעֲלִיָּה לְרָגֵל וּמֵגִיעִים מֵהָאֶרֶץ וּמִחוּ"ל לְהִתְפַּלֵּל בַּכֶּתֶל הַמַּעֲרָבִי. הַכֶּתֶל מִשְׁמַשׁ מֶרְכָּז לְתַפְלוֹת וְלַעֲצָרוֹת דְּתִיּוֹת, וּלְאַרְוֵעִים נוֹסְפִים כְּמוֹ הַשְּׁבָעוֹת שֶׁל חִילֵי צֹה"ל וּפְתִיחַת טָקֵס יוֹם הַזִּכְרוֹן.

הַיּוֹם נִרְאָה לָנוּ טִבְעִי לְבַקֵּר בִּירוּשָׁלַיִם וּבַכֶּתֶל הַמַּעֲרָבִי, אֲךָ מְקוֹם הַמִּדִּינָה וְעַד מִלְחַמַת הַשְּׁחִירוֹה, בְּמִשְׁוֹךְ תִּשְׁעָה עָשָׂרָה שָׁנִים, הַכֶּתֶל הָיָה בְּשִׁלְטֹה יִרְדִּינִית וַיְהוּדִים לֹא הָרְשׁוּ לְהִתְקָרֵב אֵלָיו.

הָאֲגָדָה מְסַפֶּרֶת כִּי כְּשֶׁהִגִּיעָה הָעֵת לְבָנוֹת אֶת בֵּית הַמִּקְדָּשׁ, קָרָא שְׁלֹמֹה לְנִצְיָגִי כָּל הָעָם וְהַכְרִיז שֶׁמִּכֵּיּוֹן שֶׁהַמִּקְדָּשׁ שִׁיָּד לָעָם כָּלוּ, עַל כָּלם לִהְיוֹת שְׂתָפִים בְּבִנְיָתוֹ.

שְׁלֹמֹה חָלַק אֶת הָעֲבוּדָה בֵּין שְׂכָבוֹת הָעָם. הָלְכוּ הָעֲשִׁירִים, רָכְשׁוּ צִיּוֹד יָקָר וְרַב, שָׁכְרוּ פֹעֲלִים רַבִּים וּבְנוּ אֶת חֲלָקִים בְּמַהֲרָה. וְאֵלּוּ הָעֲנִיִּים, שֶׁלֹּא הָיָה בְּיָדָם כֶּסֶף לְרִכְשׁ צִיּוֹד יָקָר וּלְשֹׁכֵר פֹּעֲלִים שִׁיעֲבָדוּ בְּמִקְוָמָם, הִתְאַסְּפוּ כָּלם - גְּבָרִים, נָשִׁים וְיֻלְדִּים - וְהִחֲלוּ בְּמִלְאֶכֶת הַבְּנִיָּה. הָעֲבוּדָה הִיָּתָה קָשָׁה וְרַבָּה: אֵלֶּה אֲסָפוּ צִיּוֹד, אֵלֶּה סִתְּתוּ אֲבָנִים, אֵלֶּה סָחְבוּ וְאֵלֶּה הִפְעִילוּ אֶת הַמְּנוּפִּים הַמְּגֻשָּׁמִים. זְמַן רַב עָמְלוּ עֲנִי הָעָם בְּבִנְיַת חֲלָקִים, הַכֶּתֶל הַמַּעֲרָבִי שֶׁל חוֹמַת הַמִּקְדָּשׁ, וּלְבִסּוֹף, לְאַחַר יָמִים רַבִּים, עָמַד הַכֶּתֶל בְּשִׁלְמוֹתוֹ.

הָאֲגָדָה מְמַשִּׁיכָה וּמְסַפֶּרֶת שֶׁכַּאֲשֶׁר הִגִּיעוּ הָרוֹמָאִים לְהַחְרִיב אֶת הַמִּקְדָּשׁ, יָרְדוּ מִלְּאָכִים מִשָּׁמַיִם, פָּרְסוּ כְּנָפֵיהֶם עַל הַכֶּתֶל וְאָמְרוּ: "כֶּתֶל זֶה, שֶׁנִּבְנָה בְּעֶמֶל וְנִסְפָּג בְּדִמְעוֹתֵיהֶם שֶׁל הָעֲנִיִּים, לֹא יִחָרֵב לְעוֹלָם". וְכֵן, עַל פִּי הָאֲגָדָה, נִשְׁאַר הַכֶּתֶל הַמַּעֲרָבִי כְּמַעֲט לְבָדוֹ, שְׂרִיד מִבֵּית הַמִּקְדָּשׁ.

אָז...

מָה הוֹפֵךְ אֶת קִיר הָאֲבָנִים בִּירוּשָׁלַיִם לְמָקוֹם מְקֻדָּשׁ? אֵילוּ מְקוֹמוֹת קְדוּשִׁים נוֹסְפִים אֲתֵם מְכִירִים? הָאֵם בְּקֶרְתֶּם פֶּעַם בְּמָקוֹם קְדוֹשׁ? נִסּוּ לְהִזְכֵּר בְּתַחוּשׁוֹתֵיכֶם בְּזִמְנֵן הַבְּקוֹר.

- מְדוּעַ, עַל פִּי הָאֲגָדָה, יוֹקָא הַקִּיר שֶׁהִקִּימוּ הָעֲנִיִּים נִשְׁאַר שְׂרִיד מִבֵּית הַמִּקְדָּשׁ?
- מָה אֲנִיחָנוּ יְכוּלִים לְלַמֵּד מִכֵּן עַל קְדֻשָּׁתוֹ שֶׁל מָקוֹם?

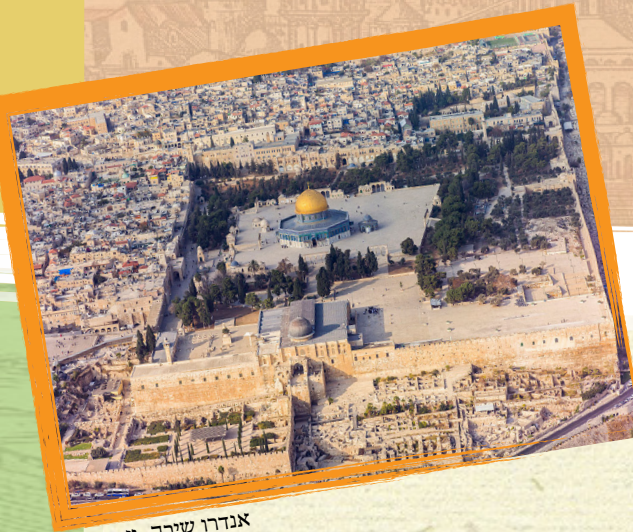
בִּירוּשָׁלַיִם שֶׁלִּי

- יש הנוהגים לטמן בין אבני הכתל פתקים עם בקשות.
- נסו לכתוב פתק ובו משאלה שהייתם רוצים שתתגשם.
- נסו לחשב כיצד אתם יכולים לעזור לבקשתכם להתגשם!

ירושלים

והי-ם איננו פלא...

אנדרו שיבה, ויקיפדיה

"כל הנחלים הולכים אל הים והים איננו מלא" (קהלת א, ז) - כל ישראל אינם מתכנסים אלא לירושלים ועולים בפעמי רגלים בכל שנה ושנה. והים איננו מלא - וירושלים איננה מתמלאת לעולם. (קהלת רבה א, כ)

הר הבית.

כבר כשאומרים את שם המקום מרגישים מין תחושה מיוחדת...

על ההר הזה, במזרח העיר העתיקה, עמד בעבר בית המקדש, ועל פי המסורת, שם הוא יבנה מחדש בעתיד. כיום עומד על ההר הזה מבנה מקדש למסלמים - מסגד אל-אקצא. ההר הזה, על פי מסורות, הוא המקום שממנו נברא העולם ובו נמצאת 'אבן השתייה' - המקום שממנו השתת (נבנה) העולם כלו.

ההר הזה, על פי המסורת, הוא הר המוריה שבו עמד אברהם את יצחק, ומההר הזה, על פי פרשני הקוראן, עלה הנביא מוחמד השמימה.

המדרש מדמה את עולי הרגל לנחלים הזורמים אל הים.

- כמה דומים עולי הרגל לנחלים?
- נסו לחשב, אם כלם מגיעים לירושלים, מדוע אין היא מתמלאת לעולם?
- מה מושך אנשים בימינו לעלות לירושלים?

אילו בעיות עלולות לצוץ כאשר מקום קדוש לכמה דתות? התוכלו לחשב גם על פתרונות?

ירושלים שלי

בתקופת המשנה לא היו כלי תחבורה, לא דרכים סלולות ולא אמצעי תקשורת, והמסע לירושלים היה ארוך וקשה.

- צירו את רגע הכניסה לעיר מבעד עיניו של עולה לרגל.

ירושלים

ובלבה חוקה

מיכאל פלוטצ'וק, פיקיוויקי

כשאומרים 'ירושלים' פעמים רבות עולה לנגד עינינו תמונת חומת העיר העתיקה. החומה הפכה, במובן מסוים, לסמלה של העיר. למה יש בירושלים חומה? החומה נועדה להגן על תושבי העיר מפני חיות ושוודים. מדי ערב היו מתיצבים שומרים לרגלי החומה, ותפקידם היה לנעל את שערי העיר עם שקיעת החמה ולא לתת לאיש להכנס ולצאת מבעד לשערים. מי שנשאר מחוץ לחומה, נאלץ ללון לצדה, ומי שרצה לצאת ולא הספיק, נאלץ להשאר לילה נוסף בין החומות.

החומה בנויה שכבות-שכבות, ונכרים בה כמה סגנונות בניה. כל תקופה וכל שלטון השאירו סימנים בחומה. בדרך זו, אבנים על גבי אבנים, תקופות על גבי תקופות, מספרת חומת ירושלים ספורים רבים על העיר.

- מהי חומה ומהם תפקידיה?
- בשני התצלומים יש סימן לגבול.
- חשבו מה ההבדל ביניהם.
- נסו לדמין מה מרגישים האנשים מכל צד.

התוכלו לחשב על חומות שאינן מוחשיות? למה הן משמשות?

ירושלים שלי

- דמינו שאתם פוגשים ילד בן תקופה קדומה ומשוחחים אתו על ירושלים.
- תארו בציור, בקומיקס או בכל דרך אחרת את דור השנים ביניכם.

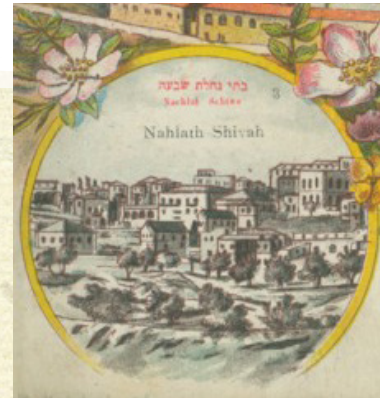
ירושלים

לִצְאָת מַחֲוֹמוֹת

הָעִיר הָעֲתִיקָה בִּירוּשָׁלַיִם - כְּמָה צְפוּפִים הַבָּתִּים, כְּמָה קְרוֹבִים זֶה לָזֶה הַחֲלוֹנוֹת, נִרְאָה כְּאִלוּ עוֹד רִנָּע יִגְעוּ זֶה בָּזֶה. יֵשׁ בְּקֶרְבָּהּ הַזֹּאת יְחִיד וְקֶסֶם, אֲף גַם קִשֵּׁי טְמוּן בְּחַיִּים בְּתוֹךְ הַחוּמוֹת.

וְאִכּוּ, לִפְנֵי 150 שָׁנָה בְּעֶרְף הַחֲלוּ אֲנָשִׁים לִצְאָת מַחֲוֹמוֹת הָעִיר הָעֲתִיקָה וְלָגוּר בְּסִבִּיבוֹתֶיהָ. לֹא הָיָה פָּשׁוּט לִצְאָת מִהָעִיר וּמִתְחוּשָׁת הַהֲגָנָה שֶׁהֻעֲנִיקוּ הַחוּמוֹת לְתוֹשְׁבֶיהָ, אֲבָל כְּאִשֶּׁר הִתְרַבּוּ הַתוֹשְׁבִים, וְהִתְפָּרְצָה מִגַּפַּת הַכּוֹלֵרָה וְעָבְרָה מִבֵּית לְבֵית, קָמוּ שְׂבָעָה אֲנָשִׁים וְהִחֲלִיטוּ לַעֲשׂוֹת מַעֲשֶׂה: הֵם הִחֲלִיטוּ לְהַצְטָרֵף לְאֵלֶּה שֶׁקָּדְמוּ לָהֶם וּכְבֵּר יֵצְאוּ מִחוּץ לַחוּמָה, וּלְהִקֵּם שְׂכוֹנָה חֲדָשָׁה בְּעֶצְמָם. הַשְׂכוֹנָה קִבְּלָה אֶת הַשֵּׁם 'נַחֲלַת שְׂבָעָה' עַל שֵׁם שְׂבַעַת מְקִימֶיהָ. בְּתַחֲלַת דִּרְכָּה יָדְעָה הַשְׂכוֹנָה וַיִּדְעוּ תוֹשְׁבֶיהָ קִשְׁיִים רַבִּים, אֲף הַיּוֹם הַשְׂכוֹנָה הִיא מוֹקֵד בְּלוּי בְּלֵב יְרוּשָׁלַיִם.

נחלת שבעה בראשיתה

העיר העתיקה בירושלים

● הַתְּבוֹנָנוּ בְּתַמוּנוֹת וְחִשְׁבוֹ: מָהֶם הַיִּתְרוֹנוֹת וְהַחֲסָרוֹנוֹת שֶׁל מְגוּרִים בְּתוֹךְ הַחוּמָה וּמַחֲוָצָה לָהּ?

● מֵאִילּוּ חוּמוֹת יוֹצְאִים תִּלְמִידֵי בֵּית הַסֵּפֶר הַדוּ-לְשׁוֹנֵי בִירוּשָׁלַיִם?

כְּמָה אֲמִיצִים הָיוּ הַיּוֹצְאִים מִהַחוּמוֹת!
הֵם עָזְבוּ אֶת סִבִּיבָתָם הַבְּטוּחָה וְהַמְּכָרָת
וְעָבְרוּ לְמָקוֹם חֲדָשׁ וְלֹא מִיֶּשֶׁב. הֵם הִתְחִילוּ הַכֹּל מִהַתְחַלָּה.
מָה, לְדַעְתְּכֶם, נוֹלַד מֵאוֹתָהּ עֲשִׂיָּה אֲמִיצָה?
הַבִּיטוּ בְּתַמוּנַת הַשְׂכוֹנָה הַיּוֹם וְחִשְׁבוּ עַל הַדֶּרֶךְ שֶׁעָבְרָה
הַשְׂכוֹנָה מֵאֵז אוֹתָם יָמִים רֵאשׁוֹנִים.

יְרוּשָׁלַיִם שְׁלִי

● אִיךְ מְרַגִּישִׁים כְּשִׁיּוֹצְאִים מִחוּמָה? צִירוּ אֶת הַתְּחוּשָׁה הָעוֹלָה בְּכֶם.

ירושלים

ירושלים שלי

רק בירושלים אפשר למצא שכונה שמרפכת מפכה שכונות. כזו היא שכונת נחלאות, המרפכת מלא פחות מ-29 שכונות! מתגוררים שם אנשים שעלו לארץ ממקומות שונים, וכך נתן למצא ספרדים וכורדים, תימנים ופרסים, אשכנזים, טורקים וסורים, ועוד רבים-רבים הגרים בשכונות אלה לאלה. שמה של אחת השכונות הוא 'שבת אחים', שם המייצג את אפיה המיוחד ומרמז גם על הפסוק "הנה מה טוב ומה נעים שבת אחים גם יחד". השם הוא גם ראשי תיבות של מוצאם של תושבי השכונה: שפניולים, בגדים, תימנים, אורפלים, חלאבים, יונים ומוגרבים.

איזה יפי של ערבוב יש בשכונה הזאת!
האם גם בסביבתכם יש
משפחות מפכה עדות?
מה נתן לגלות מיחסי שכונות קרובים
עם שכנים מעדות שונות?

נחזר קצת אחורה בזמן לימים שבהם לא היה תנור בכל בית, ואת מאכלי השבת היו אופים כלם בתנור השכונתי. כן, תנור אחד לשכונה שלמה. ולקראת שבת, מחזה מפלא! ברחובותיה של נחלאות היו חולפים ילדים ומבגרים וסירים גדולים בידיהם, צועדים לעבר התנור השכונתי. ובסירים הגדולים מאפה אטריות, 'קוגל'. הקוגל הוא מאכל מסרתי של יהודי אשכנז.

בשכונת נחלאות גרו זה לצד זה אשכנזים וספרדים, מוגרבים ופרסים, ובאותם ימים הם לא חבבו זה את זה. מה שקרב ופתח את לבבות תושבי השכונה היה הריח, ריח התבשיל בתנור השכונתי. ולפתע החלו הנשים הפרסיות שואלות את שכנותיהן האשכנזיות איך הן מכינות את המאפה המתוק, ולאט-לאט עברו מתכונים מאוד-מאוד לא מדיקים. לאט-לאט הספרדיות החלו להכין גם הן את המאפה הריחני אך עם פחות סכר וקצת יותר חריף... והנשים הפרסיות תבלו את אותו מאפה בקנמון ריחני... וכך נולד לו הקוגל הירושלמי - גם מתוק וגם חריף וגם ריחני במיוחד, וכך נולדה גם חברות ושכנות טובה. לאחר הבשול היו טועמות זו את תבשיליה של זו, ועם הטעימות החלו מתגלגלות גם השיחות. וראה זה פלא, גם היום, כשלקל משפחה תנור משלה, חיים בשכונה אשכנזים וספרדים בשכנות טובה. והכל בזכות תנור וסירה.

ירושלים שלי

אחד המאפיינים של העיר ירושלים הוא מגוון האנשים החיים בה זה לצד זה. צרו תמונה ובה יצוג של מגוון האנשים החיים בירושלים.

ירושלים

"כִּי מִצִּיּוֹן תֵּצֵא תוֹרָה"

אֶחָד מֵאַתּוֹנָה בָּא לִירוּשָׁלַיִם. מִצָּא תִינוּק אֶחָד וְנָתַן לוֹ פְּרוּטוֹת, אָמַר לוֹ: לֵךְ וְהָבֵא בִיצִים וּגְבִינוֹת. כְּשֶׁבָּא אָמַר לוֹ: הֲרֵאֲנִי אִיזוּהִי גְבִינָה שֶׁל עֵז לְבָנָה וְאִיזוּהִי שֶׁל עֵז שְׁחֹרָה? אָמַר לוֹ הַתִּינוּק: אֵתָּה אָדָם זָקֵן, הֲרֵאֲנִי אֵתָּה אִיזוּהִי בִיצָה שֶׁל תִּרְנַגְלֵת לְבָנָה וְאִיזוּהִי שֶׁל שְׁחֹרָה.

(מִדְרַשׁ אִיכָה רַבָּה פְּרָשָׁה א, פֶּסֶקָה ט. עֲבוּד מִתּוֹךְ סֵפֶר הָאֲגָדָה)

• מְדוּעַ, לְדַעְתְּכֶם, מִסֵּפֶר הַסְּפּוּר דּוֹקָא עַל יְלָדֵי יְרוּשָׁלַיִם?

קוֹלוֹת לְמוֹד נִשְׁמָעִים מִהַמְּבִנָה הַגָּדוֹל שֶׁבִּלְבַּ שְׁכוּנַת מֵאָה שָׁעָרִים.

הִנֵּה הַצִּעִירִים, רַק בְּנֵי שְׁלוֹשׁ וְאַרְבַּע שָׁנִים, יוֹשְׁבִים ב'תִּלְמוּד תּוֹרָה' וּמִשְׁנָנִים פְּסוּקִים מִהַתּוֹרָה וּבְקוֹלוֹתֵיהֶם מִתְעַרְבָּבִים קוֹלוֹת מִבֵּית הַמִּדְרָשׁ הַגָּדוֹל. פֶּה לוֹמְדִים הַבּוֹגְרִים. בִּישִׁיבָה הַגָּדוֹלָה נִעָרִים בְּנֵי שֶׁבַע עֲשָׂרָה מִתְפַּלְּפְּלִים בְּלִמּוּד הַגִּמְרָא, וְהַקּוֹלוֹת עוֹלִים מֵעֵלָּה אֶל הַתִּקְרָה הַמְעֻשָּׁרֶת... צִיּוּרִים גְּדוֹלִים וּמְרִשִּׁימִים יֵשׁ לָהּ לִישִׁיבָה. הַצִּיּוּר יִצְחָק בֶּק עֶשֶׂר אֶת קִירוֹת הַישִׁיבָה בְּצִיּוּרִים שֶׁל אֲתֵרִי נֹף מֵאַרְץ יִשְׂרָאֵל, שֶׁל מְקוֹמוֹת קְדוּשִׁים, שֶׁל סְמָלֵי שָׁנִים עֲשָׂר הַשְּׁבָטִים וְעוֹד סְמָלִים רַבִּים מִמֶּעֶגְל הַשָּׁנָה. הַצִּיּוּרִים נִרְאִים חַיִּים מִמֶּשׁ, וְהָאֲגָדָה מִסְפֶּרֶת שְׁפָעַם הַנִּיחַ הַצִּיּוּר אֶת כּוֹס הַתֶּה שֶׁלּוֹ עַל מִדְּף מִצִּיּוֹן כִּי חָשַׁב שֶׁהוּא אֲמֵת... הַיּוֹם פּוֹעֵל בְּמִבְנָה הַישִׁיבָה רַק תִּלְמוּד הַתּוֹרָה לְצִעִירִים, אֲךָ קִירוֹתֶיהָ שֶׁל הַישִׁיבָה סְפוּגִים בְּשָׁנִים רַבּוֹת שֶׁל לְמוּד...

הַסְּפּוּר עַל יְלָדֵי יְרוּשָׁלַיִם חֲכָם וּמִשְׁעָשֶׁע, אֲךָ מָה אֶפְשָׁר לְלַמֵּד מִמֶּנּוּ עַל הַיַּחֲס שֶׁל יְלָדֵי הָעִיר לְמִבְגָּרִים אִו לְאוֹרְחִים?

מִדְּלִיָּה שֶׁהַנְּפִיקָה הָאוֹנִיבֶרְסִיטָה הָעֵבְרִית לְכַבּוֹד יוֹבֵל לְהַקְמָתָהּ

• צִיּוּרֵי מִדְּלִיָּה מְשַׁלְכֶם וְכֵה ה'תּוֹרָה' שְׂאֵתֶם הֵייתֶם רוֹצִים לְרִאיוֹת יוֹצֵאת מִירוּשָׁלַיִם (לְמוֹד תּוֹרָה, חֶסֶד, מִדְּעִים, חֶמְלָה, שְׁלוֹם וכו').

ירוּשָׁלַיִם שְׁלִי

ירוּשָׁלַיִם הִיא מְקוֹם מְשַׁכָּנָה שֶׁל הָאוֹנִיבֶרְסִיטָה הָרֵאשׁוֹנָה שֶׁהוּקְמָה בְּיִשְׂרָאֵל. שִׁימוּ לֵב לְבָגָדִים, לְאוֹרֵה וּלְמִגְנוֹן הָאֲנָשִׁים שֶׁהִשְׁתַּתְּפוּ בְּטָקֶס הַנְּחָת אֶבֶן הַפֶּנֶה שֶׁל הָאוֹנִיבֶרְסִיטָה.

ירושלים

"בְּזָכְרֵנוּ אֶת צִיּוֹן"

'מזרח' (1910) מאת משה בן יצחק מזרחי

בית הכנסת האיטלקי בירושלים

לאָרֶךְ שָׁנִים רַבּוֹת הִיָּתָה יְרוּשָׁלַיִם מְקוֹר לְגַעְגּוּעַ בְּקֶרֶב יְהוּדִים מִרְחֲבֵי הָעוֹלָם. כָּבֶד בַּתְּנָ"ךְ אָנַחְנוּ מוֹצֵאִים פְּסוּקִים שְׁמֻדְבָּרִים עַל הָעִיר הָרְחוֹקָה בְּכַמִּיָּהָ, וְהַגַּעְגּוּעַ נִמְשָׁךְ לְאֶרֶץ דּוֹרוֹת רַבִּים. יֵשׁ אוֹמְרִים שֶׁהוּא מֵגִיעַ עַד יְמֵינוּ מִמֶּשֶׁל...

בְּאַתִּיּוּפִיָּה צִיּוֹ הַיְּהוּדִים בְּיוֹם כ"ט חֲשׁוֹן (חֲמִשִּׁים יוֹם אַחֲרֵי יוֹם הַכַּפּוּרִים) אֶת חֹג הַסִּיגָה, חֹג שְׂמֵבֶטָא, בֵּין הֵיָתָה אֶת גַּעְגּוּעֵיהֶם לִירוּשָׁלַיִם וּלְעַם יִשְׂרָאֵל. כְּשִׁזְכוּ יְהוּדֵי אֶתִיּוּפִיָּה לַעֲלוֹת אֶרֶץ, הַמְּשִׁיכוּ בְּחִיגוֹת הַחֹג הַמְּסֻרָתִי, וְרַבִּים מֵהֶם מֵגִיעִים בְּכָל שָׁנָה בְּחֹג הַסִּיגָה לְטִיֵּל אֶרְמוֹן הַנְּצִיב הַמְּשֻׁקֶּיפָה עַל הַר הַבַּיִת.

בְּיוֹם הַחֹג מִתְּמַלֵּאת הַטִּיֵּלֶת בִּיהוּדֵי אֶתִיּוּפִיָּה הַלְבוּשִׁים בְּבִגְדֵיהֶם הַמְּסֻרָתִיִּים וּבְמִסְרִיּוֹת צִבְעוֹנִיּוֹת, וּבְחִיגָה מְשֻׁתָּפֶת הֵם מְחַדְּשִׁים אֶת הַבְּרִית עִם אֱלֹהִים וְעִם תּוֹרַת יִשְׂרָאֵל וּמִתְּפַלְלִים לְאַחֲדוּת עַם יִשְׂרָאֵל.

- לַפְּנִיכָם תְּמוֹנוֹת שֶׁל שְׁנֵי מְנַהֲגִים שְׂמֻקִּימִים אוֹתָם לְזָכַר חֶרֶב יְרוּשָׁלַיִם.
- מִדּוּעַ, לְדַעְתְּכֶם, חָשׁוּב כָּל כֹּךְ לְזָכַר אֶת הַחֶרֶב?
- הַתּוֹכְלוּ לַחֲשֹׁב עַל מְנַהֲגִים נוֹסְפִים שְׂמֻרָתָם לְהַזְכִּיר אֶת חֶרֶב הַבַּיִת?

חָשְׁבוּ מָה הַהֶבְדֵּל בֵּין גַּעְגּוּעִים לְאָדָם אוֹ לְדַמוּת מִכָּרֶת לְבִין גַּעְגּוּעִים לְעִיר שֶׁלֹא רְאִיתָם מֵעוֹלָם...

ירושלים שלי

- חָשְׁבוּ עַל הַמִּלָּה 'גַּעְגּוּעַ' וְנִסּוּ לְצִיר אֶת הַתְּחוּשׁוֹת הָעוֹלוֹת בְּכֶם. שִׁמּוּ לֵב לְבַחֲרֵת הַצָּבָעִים, לְבַחֲרֵת חֲמָרֵי הַיִּצִּירָה וּלְעֲצֻמַת הַצִּיּוֹר עַל הַדָּף.

ירושלים

עבר הווה ועתיד בירושלים

מעל שכונת עין כרם בירושלים שוכן הר מִיְחָד - הר הזכרון. על ההר הזה בנויים שני אתרים חשובים. הראשון, מוזאון יד ושם להנצחת השואה ולחקר השואה, והשני, הר הרצל, בית קברות צבאי ובו גם חלקת גדולי האמה ובה קבורים מנהיגי המדינה שהלכו לעולמם. בין שני האתרים מחבר שביל ושמו 'שביל הזכרון'.

עומר גבלה, פיקיוויקי

לפניכם תצלומים של אותו מקום משלוש תקופות שונות.

- נסו לספר את ספור המקום על פי התמונות.
- מדוע, לדעתכם, בנו מחדש את המבנה?
- מה דעתכם, האם נכון היה לשחזר את בית הכנסת שחרב?

ערכו ראיון עם הוריקם ובקשו שִׁסְפְּרוּ לָכֶם זְכָרוֹן מִיְחָד שֶׁלָּהֶם מִירוּשָׁלַיִם. האם גם לָכֶם יש זְכָרוֹן מִיְחָד מִהָעִיר?

ירושלים שלי

זכרון העבר הוא בסיס לעתיד טוב יותר.

- כיצד תראה ירושלים בעתיד? נסו לציר את ירושלים העתידית שלכם.

ירושלים

אֲדוֹנֵי יוֹשֵׁב הָרֹאשׁ, כְּנֶסֶת נִכְבְּדָה

ג'ושוע פקין, ויקיפדיה

מדינת ישראל זה עתה קמה וצריך היה לחוקק חקים למדינה החדשה. כתשעה חדשים לאחר שקמה המדינה, הוקמה 'האספה המכוננת' של המדינה הטרדה. בטקס פתיחת האספה השתתפו נשיא המדינה, הרמטכ"ל, הרבנים הראשיים ואנשים חשובים נוספים. אחת ההחלטות הראשונות של האספה היה שנוי שמה של האספה ל'כנסת ישראל', זכר לכנסת הגדולה שפעלה בתקופת המשנה.

בכנסת יושבים 120 חברי כנסת (כמספר חברי כנסת הגדולה). הם נבחרים על ידי האזרחים בישראל, ותפקידם לחוקק חקים לשמירת הסדר במדינה.

בעבר שכנה הכנסת בבנין במרכז העיר ירושלים, אך לאחר שנים מספר עברה הכנסת לקרית המשלה בשכונת גבעת רם, ובה שוכנים זה לצד זה הכנסת, בית המשפט העליון, האוניברסיטה העברית ומוזאון ישראל.

ירושלים היא מקום מושבם של נשיא המדינה, הכנסת, הממשלה ובית המשפט העליון.

(מתוך חוק יסוד: ירושלים בירת ישראל, 1980)

- מדוע, לדעתכם, נחקק חק מחיב שמקומה של הכנסת יהיה דוקא בירושלים?
- האם אתם מסכימים עם החק שהנשיא, הכנסת ובית המשפט העליון חייבים להיות בירושלים?

חשבו מה היתרונות ומה החסרונות במקומה של הכנסת בלב העיר ובמקומה בקרית המשלה.

ירושלים שלי

בכנסת מציעים חקים הנוגעים לכל אזרחי המדינה.

- חשבו על חק הנוגע לפתח שלכם, כתבו אותו וערכו הצבעה.

- האם החק שהצעתם התקבל?

(זכרו כי בנגוד לחקי הכנסת, החקים שאתם מציעים אינם מחייבים...)

ירושלים

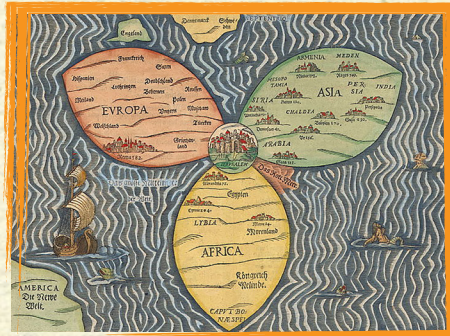

בדרך זה נתבונן בירושלים כלה ולא במקום אחד
בתוך העיר.
התבוננו בשתי המפות: האחת, מפה עתיקה,
והשנייה, מפה שציינה בתקופתנו.

- היכן ירושלים בשתי המפות? נסו לזהות אתרים
נוספים!
- מה הדמוי של ירושלים בכל אחת מהמפות?
- האם המפות מתארות את המציאות כפי שהפירו
אותה מציירי המפות?
- מדוע, אם כן, בחרו למקם את ירושלים דווקא
שם?

ירושלים מרכז העולם. ציר: רפי פרץ

ירושלים על הפספה

ארץ ישראל יושבת באמצעיתו של עולם,
וירושלים באמצעיתה של ארץ ישראל,
ובית המקדש באמצע ירושלים,
וההיכל באמצע בית המקדש,
והארון באמצע ההיכל,
ואבן שתיה לפני הארון, שממנה נשתת העולם.

(מדרש תנחומא, פרשת קדושים, סימן י')

- צירו את העולם על פי המדרש. האם הוא דומה לעולם כפי שאנחנו
מכירים אותו היום?
- האם, לדעתכם, בעל המדרש אכן חשב שכך נראה העולם?
- נסו לנסח את דבריו במשפט אחד.
- מה אנו לומדים מכך על חשיבותה של ירושלים
בעיני בעל המדרש?

המדרש רואה בבית
המקדש את מרכזו של ירושלים.
בעקבות הסיוורים שלנו, האם הייתם
בוחרים אתר אחר למרכזו של העיר?
האם האתר הזה הוא גם מרכזו של
מדינת ישראל?

ירושלים שלי

- נסו לציר מפה דמיונית של החדר שלכם.
חשבו, מה תעמידו במרכז? מה תעמידו בשוליים?

